

Załącznik Nr 1

Do Uchwały Nr XL / 257 / 2010

Rady Miejskiej w Annopolu

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI
BORÓW

GMINA ANNOPOL
POWIAT KRAŚNICKI
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

CZERWIEC 2010

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

1. Położenie miejscowości.
2. Ludność.
3. Rys historyczny.

II INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

1. Zasoby przyrodnicze.
2. Dziedzictwo kulturowe.
3. Infrastruktura społeczna..
4. Infrastruktura techniczna.
5. Gospodarka i rolnictwo.
6. Służba zdrowia i opieka społeczna.
7. Bezpieczeństwo publiczne.
8. Stowarzyszenia.

III WIZJA ROZWOJU WSI

IV ANALIZA SWOT – MOCNE I SŁABE STRONY BOROWA

V OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI

VI OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH, ZE WZGLĘDU NA ICH POŁOŻENIE ORAZ CECHY FUNKCJONALNO PRZESTRZENNE

WSTĘP

Obszarem realizacji Planu Odnowy Borowa jest teren tej miejscowości a czas jego realizacji obejmuje lata 2010-2017.

Celem planu jest odtworzenie atrakcyjności oraz rozwój wsi jako miejsca zamieszkania i zaplanowanie oraz przeprowadzenie tego w sposób dostępny, oczekiwany i popierany oraz wykonalny dla mieszkańców lokalnej społeczności.

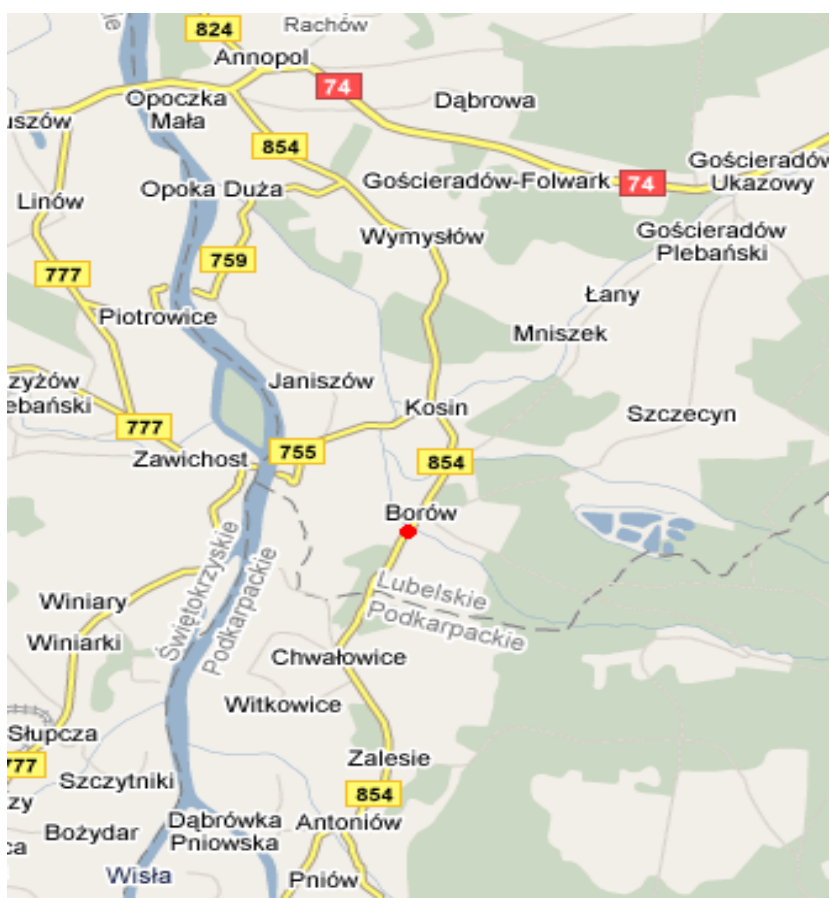
Plan Odnowy ma pobudzić mieszkańców do wspólnego działania na rzecz miejscowości. Plan jest dokumentem strategicznym, stworzonym przy znacznym udziale mieszkańców. Jego realizacja przyczyni się do podniesienia standardu życia mieszkańców, zwiększenia jej atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej, a także ma wpłynąć na rozwój życia kulturalno-społecznego na terenie miejscowości Borów.

Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, analizę SWOT czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju oraz przedsięwzięcia.

I CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

1. Położenie miejscowości.

Borów jest jedną z 26 miejscowości wyodrębnionych w podziale administracyjnym, leży w województwie lubelskim, powiecie krańickim, gminie Annapol. Od południa graniczy z województwem podkarpackim (dawna Galicja), od zachodu przez Wisłę z województwem świętokrzyskim. Wieś Borów położona jest nad rzeką Sanną – dopływem Wisły, w Kotlinie Sandomierskiej, w widłach Wisły i Sanu, od wschodu otoczona borami sosnowymi (stąd nazwa miejscowości) stanowiącymi obrzeże Lasów Janowskich. Od północy obszar wsi zamknięty jest małą rzeczką Karasiówką.

2. Ludność.

Sołectwo	Ludność na dzień 31.03.2009	Powierzchnia w ha
Borów	487	1256
Gmina ogółem	9459	Ok. 15 tys.

Wieś podzielona jest na kilka dzielnic – najstarsza to Rakówka, największa to Gąsiory. W centrum wsi znajduje się kościół, szkoła podstawowa, remiza strażacka, sklep i klub „Fela”.

3. Rys historyczny.

Wg starych kronik kościelnych i szkolnej z 1945 r. oraz ustnych przekazów, Borów istniał już w XIII w i wspominany był z okazji najazdów tatarskich na średniowieczne twierdze: Zawichost i Sandomierz. W Słowniku Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich z 1880 r. zapisano, że wieś Borów w 1257 r. została nadana klasztorowi Klarysek w Zawichoście przez Bolesława Wstydliwego.

W czasach zaborów graniczne położenie wsi, rozdzielające zabór rosyjski od austriackiego, powodowało, że ludność zajmowała się przemytem zbiegów politycznych i handlarzy do Galicji. Miała też styczność z podziemiem i przez to bardziej uświadomiona, przeciwstawiała się rusyfikacji. W jedynej wówczas okolicy szkole, potajemnie uczono się po polsku i czytano polskie książki. Młodzież urządzała demonstracje, zrywając godła rosyjskie i portrety carskie.

W Powstaniu Listopadowym przez granicę w Borowie przeszli żołnierze 2 Korpusu Armii Polskiej pod dowództwem generała Ramorino, staczając uprzednio walkę w pobliżu borowskiego dworu.

W 1833 r. w emigracyjnym piśmie „Pielgrzym Polski” Adam Mickiewicz donosił o wykonaniu wyroku śmierci na 2 powstańcach w małej wiosce na samej granicy galicyjskiej. Było to 23 maja 1833 r. powieszono Józefa Dawidowicza i Michała Jakubowskiego. Na polu zw. „Szubienicą” tragedię powstańców upamiętnia płyta nagrobna i krzyż z symbolicznymi dwoma hakami.

Kolejny zryw Polaków – Powstanie Styczniowe- to bitwa, która odbyła się 24 października 1863 r. w borowskim lesie. Wojska rosyjskie pod dowództwem pułkownika Ogolina osaczyły połączone oddziały generała Waligórskiego i majora Śląskiego. Polegli powstańcy spoczywają na miejscowym cmentarzu.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. na życie wsi i okolic oddziałuje szkoła przez bogatą bibliotekę, pogadanki i występy teatralne oraz inne prace na rzecz środowiska.

W czasie II wojny światowej nauka nie została przerwana, nauczyciele prowadzili tajne nauczania.

To czynne uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach historycznych, świetlejsze poglądy ludzi wynikające z działalności przygranicznej, a także sąsiedztwo dużych kompleksów leśnych spowodowały, że cała wieś włączyła się do ruchu oporu, przystępując do różnych organizacji, a także pomagając partyzantom z okolicznych lasów. Wśród borowiaków byli członkowie NSZ i AK, nieliczni należeli do BCh.

Te wszystkie fakty oraz położenie wsi przy lasach rojących się od partyzantów, bliskość Lasów Janowskich spowodowały nadejście tragicznego dnia 2 lutego 1944 r. oddziały niemieckie otoczyły Borów, a także pobliskie miejscowości jak Szczecyn, Wólkę Szczecką, Łązek Zaklikowski, Łązek Chwałowski w ciągu dwóch dni zniszczyły te wsie i wymordowały ok. 1000 ludzi. W samym Borowie zginęło 300 osób, przeważnie kobiet i dzieci. Na borowskim cmentarzu została wspólna mogiła kryjąca szczątki ofiar. Ocalał kościół i 4 domy. Była to największa pacyfikacja wsi w granicach dzisiejszych ziem polskich. Po wojnie, z olbrzymim wysiłkiem, bez niczyjej pomocy, żyjący odbudowali wieś. Zbudowali domy, aby wyjść z kryjówek, organizowali nowe życie i pracowali aby żyć. Tak o nich pisze autor kroniki szkolnej Michał Pierzchała w roku 1945: „Na podkreślenie zasługuje usposobienie zmaltretowanego tutaj społeczeństwa. Zgnębione psychicznie przez okupanta niemieckiego, pozbawione wszystkich środków do życia i źle zrozumiane przez czynniki wpływowe nie upadło i nie załamało się, lecz ambicje dorównania innym i chęć parcia do przodu pchnęła go pracy nad siłą”. Rzeczywistość powojenna wsi to mrówcza praca na roli, na piaszczystych glebach V i VI klasy. Odbudowa i rozbudowa swoich gospodarstw i równocześnie odbudowa szkoły, nową murowaną szkołę pobudowano w 1934 r., w czasie pacyfikacji zostały tylko fundamenty i kupy gruzu. Ale i z tym wieś sobie poradziła – własnymi siłami odbudowano szkołę, w latach siedemdziesiątych XX w społecznie ją rozbudowano.

Na boisku szkolnym znajduje się pomnik - obelisk, z popiersiem marszałka Piłsudskiego, poświęcony ofiarom wojny bolszewickiej z 1920 r. To jedyny obiekt, którego nie udało się zniszczyć władzom komunistycznym.

II INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

1. Zasoby przyrodnicze.

Walory przyrodniczo-zdrowotne wsi oddają słowa piosenki: „Nasza wioska Borów leży pośród lasów, Sanna przez nią płynie, nie trzeba nam wczasów”. To doskonałe miejsce na wczasy w naturalnym środowisku, ciszy i zgodzie z naturą. Otoczenie wsi lasami sosnowymi to swoisty zdrowy mikroklimat z powietrzem nasyconym olejkami eterycznymi, a w lasach bogate w jagody i grzyby runo leśne. Nie brak też pięknych roślin chronionych takich jak konwalie i przebiśniegi. Przeptywająca przez wieś Sanna w odcinku leśnym tworzy malownicze zakątki z wysokimi brzegami. Do rzeki prowadzą ścieżki zwierząt – dzików, jeleni, saren idących do wodopoju. Na całym odcinku rzeki widoczne są coraz liczniejsze ślady bobrów- to tamy i pościanane w czasie obgryzania drzewa. Pętla utworzona przez Karasiówkę, przy jej ujściu do Sanny, z licznymi maleńkimi oczkami bagiennymi, tworzy uroczy zakątek. Nieużytkowane w tym rejonie łąki, porośnięte rzadką roślinnością, np. storczykami, stanowią ostoję ptactwa, w tym bociana czarnego. Za wałem chroniącym przed wylewem Sanny, znajduje się dziki las olchowy, stanowiący płataninę wielu roślin. Tuż za nim, na łąkach znajduje się stanowisko Ziemowita jesiennego- rośliny bardzo dzisiaj rzadkiej.

2. Dziedzictwo kulturowe.

Zabytki wpisane do Rejestru Zabytków prowadzonego przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

- *Kościół parafialny* – pochodzi prawdopodobnie z 1662 r., cudem ocalony z pożogi pacyfikacyjnej. Jest drewniany, wniesiony z konstrukcji zrębowej z bali modrzewiowych, na zewnątrz oszalowany. Wnętrze kościoła zawiera też elementy zabytkowe, niemal całe pochodzi z XVIII w. Jest utrzymane w stylu rokokowym z bogatymi złoceniami i gipsowymi stiukami. W ołtarzach XVIII-wieczne obrazy. Na uwagę zasługuje śliczny obraz Matki Boskiej Szkaplerznej z ołtarza głównego. Obok kościoła stoi dzwonnica, w której znajdują się dwa dzwony: większy z XVII w i mniejszy z XVIII w.

- Na terenie miejscowości znajdują się 2 cmentarze grzebalne – na „starym” cmentarzu oprócz mogił znajdują się ciekawe pomniki z piaskowca z XVIII w.

Na terenie Borowa znajdują się również zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, prowadzonej przez Burmistrza Annopola, są to:

- kapliczka kładowa

-kapliczka (mauzoleum)

- kapliczka figura

3. Infrastruktura społeczna.

Borów to wieś silnie związana ze swoją tradycją i folklorem, zawsze uroczyście obchodziła swoje święta i rocznice historycznych wydarzeń, święta religijne w parafii.

W 1969 r. powstał Ludowy Zespół Śpiewaczy „Borowiacy”, który w ostatnich latach oficjalnie przestał istnieć. Zostali ludzie kochający muzykę, śpiew, poezję i historię. Na bazie dawnego Zespołu Śpiewaczego i chóru parafialnego, dzięki zaangażowaniu organisty M. Mochola, wsparciu władz Gminy i finansowej pomocy Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Anopolu, w maju 2007 r. powstał Zespół Artystyczny „Borowiacy” w Borowie.

Do infrastruktury społecznej Borowa należy zaliczyć budynek Publicznej Szkoły Podstawowej.

4. Infrastruktura techniczna.

W miejscowości Borów dominującą formą własności nieruchomości jest własność prywatna, przeważa budownictwo jednorodzinne murowane, ale znajdują się także obiekty drewniane.

Przez miejscowość przebiega droga wojewódzka Nr 854 Annopol-Gorzyce oraz powiatowa łącząca Borów z Zaklikowem. Sieć dróg gminnych przebiegających przez wieś jest utwardzona nawierzchnią asfaltową.

Sieć elektryczna występuje w całej miejscowości. W całości zaspokojona jest również telefonizacja miejscowości, którą stanowi sieć kablowa i komórkowa.

Na terenie miejscowości jak i całej gminy Firma REMONDIS Sp z.o.o w Ostrowcu Świętokrzyskim świadczy usługi w zakresie odbioru segregowanych i niesegregowanych odpadów komunalnych.

W miejscowości brakuje kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

5. Gospodarka i rolnictwo.

We wsi Borów pod względem przydatności rolniczej występują obszary o korzystnych warunkach, z przewagą madów rzecznych a także tereny o najmniej korzystnych warunkach, które zajmują znaczną część gruntów rolnych- są to gleby pochodzenia bielcowego V i VI klasy bonitacyjnej. Podstawowym kierunkiem w produkcji rolnej jest uprawa roślin zbożowych.

Na terenie Borowa znajduje się 383 gospodarstwa rolne. Są to gospodarstwa powyżej 1 ha fizycznego. Powierzchnia Borowa wynosi ok. 892 ha.

Na terenie Borowa znajdują zakłady pracy:

- „Tel-Bor”. Projektowanie i wykonawstwo placów z kostki brukowej Wieczorek B.
- „Fela” – klub- usługi gastronomiczne i hotelarskie M. Kolerski.
- Zakład stolarski – A.Rej.
- Usługi Hydrauliczne – Z.Wójcik.
- Cegielnia polowa - J. Wojewoda.
- „Glif” - firma budowlana – S. Ziółkowski.

5. Służba zdrowia i opieka społeczna.

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom Borowa zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarz” znajdujący się w sąsiedniej wsi Kosin, gdzie znajduje się również apteka.

Zadania z zakresu pomocy społecznej zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się na terenie Annapola. Zadania te dotyczą głównie przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, a także zadania z zakresu świadczeń rodzinnych.

6. Bezpieczeństwo publiczne.

-Policja – na terenie Borowa jak i okolicznych wsi nad bezpieczeństwem czuwa jednostka policji mieszcząca się w Annapolu, która pełni służbę całodobową.

- Ochotnicza Straż Pożarna – w zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie Borowa działa jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, dysponująca 1 samochodem bojowym ciężkim oraz sprzętem do prowadzenia akcji gaśniczych.

7. Stowarzyszenia.

Na terenie Borowa działa Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju wsi Borów. Do głównych zadań stowarzyszenia należy przede wszystkim:

- prowadzenie publicznej szkoły podstawowej,
- dofinansowywanie pomocy naukowych,
- organizacja akademii, uroczystości i imprez masowych.

III WIZJA ROZWOJU WSI

Najbardziej pożądanym kierunkiem rozwoju i głównym celem jest rozwój i kultywowanie tradycji i historii miejscowości. Obecnie centrum wsi jest niezbyt zadbane brakuje trawników, krzewów ozdobnych, drogi wymagają remontu, brakuje chodników. Przedsięwzięciem istotnie ważnym byłoby utworzenie placu zabaw dla dzieci, które pod opieką rodziców mogłyby się bawić i wypoczywać. Brakuje również boisk do gry w piłkę nożną, siatkową i koszykową, gdzie młodzież mogłaby grać w wolnym czasie.

Centrum wsi powinno być wizytówką, miejscem spotkań, wypoczynku i rozrywki mieszkańców. W tym celu niezbędne jest utworzenie pomieszczenia, które byłoby miejscem spotkań w celu prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej poprzez organizowanie:

- punktu bibliotecznego,
- czynnego wypoczynku dla dzieci wiejskich w okresie ferii zimowych i wakacji,
- kawiarenki internetowej,
- prób zespołu,
- cyklicznych imprez okolicznościowych,
- zajęć warsztatowych.

Ważnym i istotnym punktem przedsięwzięcia jest zagospodarowanie terenu przyszkolnego i przygotowanie boiska do gry w piłkę, co zaspokoiłoby oczekiwania dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej, która nie ma możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu.

W - wieś nowoczesna, bezpieczna, spokojna

I - integracja i chęć niesienia pomocy

Z – zdrowa, zadbane, czysta i ekologiczna

J – jedność i pomoc społeczna zwłaszcza niepełnosprawnym

A – aktywna społecznie

IV ANALIZA SWOT – MOCNE I SŁABE STRONY

MOCNE STRONY

- dobry układ komunikacyjny – droga wojewódzka o dużym natężeniu ruchu,
- korzystne położenie geograficzne,
- czyste środowisko naturalne sprzyjające rozwojowi turystyki i agroturystyki,
- aktywne organizacje działające we wsi: Zespół „Borowiacy”, Ochotnicza Straż Pożarna, Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju Wsi Borów,
- kultywowanie tradycji i kultury regionalnej,
- dobra współpraca z władzami samorządowymi,
- selektywny system zbiórki śmieci.

SŁABE STRONY

- duże bezrobocie – niskie dochody ludności,
- małe możliwości znalezienia pracy na terenie gminy,
- zły stan nawierzchni dróg,
- brak infrastruktury technicznej – kanalizacji,
- brak infrastruktury bazy sportowo- rekreacyjnej,
- zły stan placu zabaw wokół szkoły,
- zły stan techniczny szkoły podstawowej,
- zbyt mała estetyka miejscowości (brak zieleni, krzewów, tablic reklamujących walory historyczne),
- niewykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczych,
- brak miejsca kulturalno-rozrywkowego (kawiarenka internetowa, biblioteka),
- brak ścieżki rowerowej,
- brak możliwości zbytu produktów rolnych,

SZANSE

- korzystanie z funduszy unijnych,
- integracja społeczności wiejskiej,
- podnoszenie kwalifikacji rolników poprzez szkolenia,
- dopłaty bezpośrednie dla rolników,
- rozwój agroturystyki i rekreacji,
- rozwój działalności kulturalnej,
- tworzenie ścieżek spacerowo – rowerowych,
- wspieranie działalności Stowarzyszenia na Rzecz Ekorozwoju Wsi Borów,
- wspieranie imprez kulturalnych m.in. „Bieg pamięci”, „Uroczystości obchodów pacyfikacji Borowa 2 luty”,
- rozwój drobnej przedsiębiorczości.

ZAGROŻENIA

- pogarszający się stan zabytków sakralnych miejscowości
- migracja wykształconej młodzieży do większych ośrodków miejskich i poza granice kraju,
- ujemny przyrost naturalny,
- spadek opłacalności produkcji rolnej,
- pogarszająca się sytuacja finansowa mieszkańców,
- brak skutecznych programów zwalczania bezrobocia,
- brak oferty organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- starzenia się społeczeństwa.

Plan Odnowy Borowa

V. PLANO WANE PRZEDSIĘWZIĘCIA

Lp	Nazwa inwestycji	cel	Przeznaczenie	Harmonogram realizacji	Kwota	Źródło pozyskania
1.	Remont kościoła parafialnego	Celem projektu jest zachowanie dziedzictwa kulturowego Borowa, oraz wzrost atrakcyjności turystycznej.	Dla wszystkich mieszkańców Borowa, przyjezdnych gości, turystów itp.	Rok 2010-2017	3 000 000 zł	PROW, ŚRODKI WŁASNE FUNDUSZ KOŚCIELNY
2.	Budowa chodnika wokół zabytkowego kościoła w Borowie wraz z odnową zieleni.	Celem projektu jest zachowanie dziedzictwa kulturowego Borowa, oraz wzrost atrakcyjności turystycznej.	Dla wszystkich mieszkańców Borowa, przyjezdnych gości, turystów itp.	Rok 2010-2017	1 000 000 zł	PROW, ŚRODKI WŁASNE FUNDUSZ KOŚCIELNY
3.	Remont budynku remizy i zmiana przeznaczenia wolnych pomieszczeń	Celem projektu będzie poprawa jakości życia mieszkańców oraz zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców miejscowości	Dla wszystkich mieszkańców Borowa, przyjezdnych gości, , uczestników imprez kulturalnych itp.	Rok 2010-2017	250 000 zł	PROW, ŚRODKI WŁASNE
4.	Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej	Celem projektu jest podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zagospodarowanie	Dla wszystkich mieszkańców Borowa, przyjezdnych gości, turystów.	Rok 2010-2017	600 000 zł	PROW, ŚRODKI WŁASNE

Plan Odnowy Borowa

---

		przestrzeni publicznej w centrum Borowa				
5.	Remont budynku Publicznej Szkoły Podstawowej	Celem projektu będzie poprawa jakości nauczania oraz lepsze zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców miejscowości	Dla wszystkich mieszkańców Borowa	Rok 2010-2017	500 000 zł	ŚRODKI WŁASNE

**VI OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM
ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW
SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH,
ZE WZGLĘDU NA ICH POŁOŻENIE ORAZ CECHY FUNKCJONALNO
PRZESTRZENNE**

W miejscowości Borów obszarem o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców jest centrum miejscowości.

Znajdują się tu:

- Kościół Parafialny – zabytek wpisany do rejestru zabytków prowadzonego przez Lubelskiego Konserwatora Zabytków

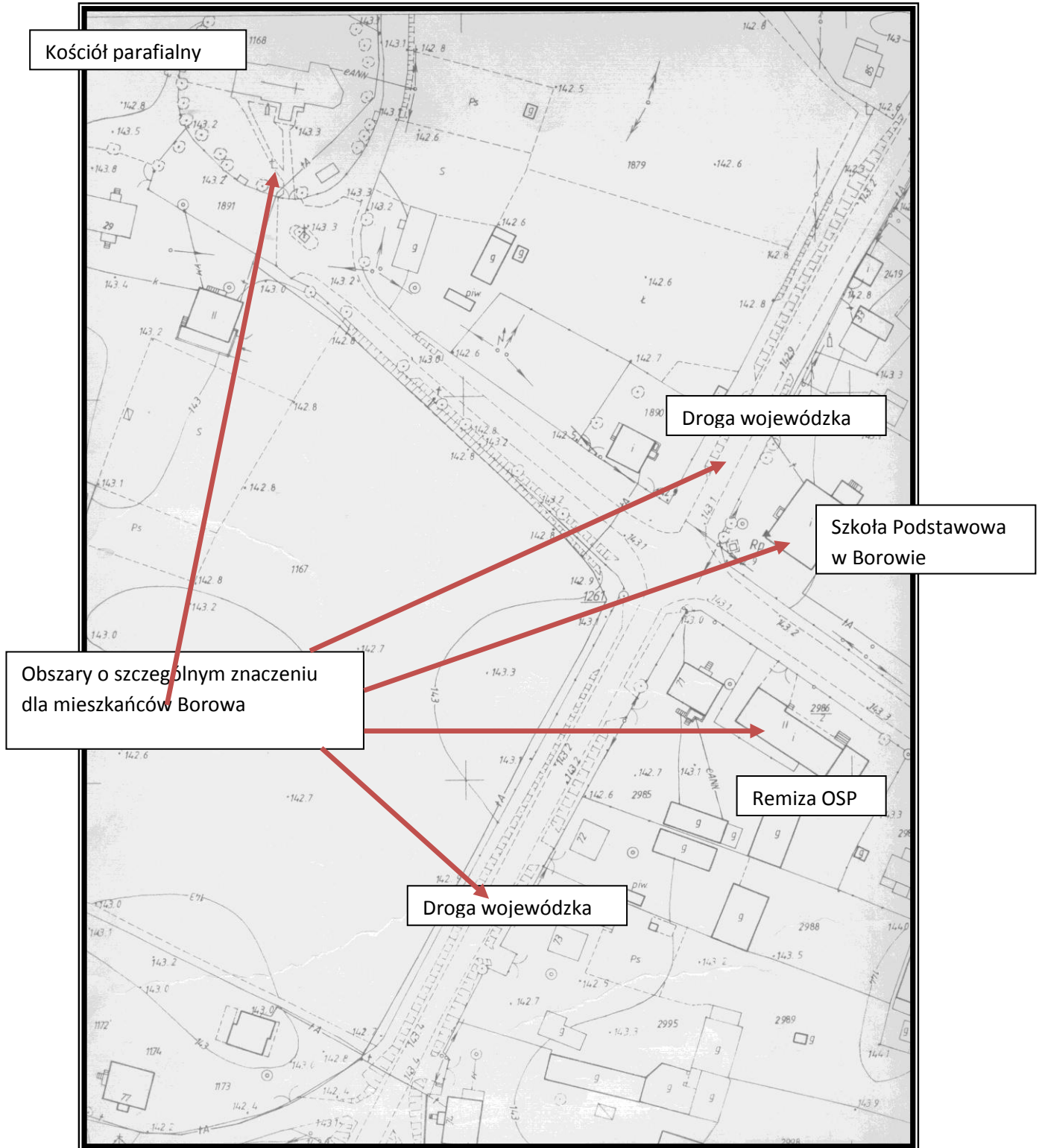
- Publiczna Szkoła Podstawowa prowadzona przez Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Wsi Borów

- Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Borowie

Wyodrębnione centrum miejscowości pełni dla mieszkańców funkcje integracyjną oraz wypoczynkową. Jest miejscem spędzania wolnego czasu mieszkańców, odbywają się tu imprezy patriotyczne, związane z uroczystym obchodzeniem świąt narodowych. Centrum miejscowości sprzyja nawiązywaniu kontaktów społecznych pomiędzy mieszkańcami, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Przy kościele wyodrębniony jest parking. Przez centrum miejscowości przebiega droga wojewódzka. Jest to centrum miejscowości pełniące również funkcje kulturowe (procesje religijne, zawody sportowe, uroczystości upamiętniające Pacyfikację Borowa i okolic).

W miejscowości Borów wykonanie przewidzianych przedsięwzięć poprawiłoby warunki życia mieszkańców, zaspokoiłoby potrzeby społeczne i kulturalne, a także wzrosłaby atrakcyjność turystyczna miejscowości.

Mapa 3. Mapa poglądowa obrazująca obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców.